

Persbericht

100 JAAR

KUNST EN VRIENDSCHAP

Eeuwig Jong

2019 is het jaar dat harmonie Kunst en Vriendschap uit Balgoy 100 jaar bestaat.

Deze bijzondere gebeurtenis vieren we in het weekend van 18 en 19 mei in dorpshuis 't Ballegoyke.

Zaterdagmiddag wordt de jeugd uitgenodigd voor een djembé-workshop van 15.00-17.30 uur.

Zondag volgt een informele receptie met reünie en jubileumconcert.

Tijdens het jubileumconcert zullen drumband en harmonie beide een muzikaal gedeelte voor hun rekening nemen, een reis door de tijd, waarbij er ook een muzikaal optreden is samen met oud leden.

Gedurende het concert is er een première. In opdracht van onze vereniging is het muziekstuk **Music Village "van diek tot wettering"** geschreven door componist Jan Bosveld.

Een muziekstuk waarin drumband en harmonie gezamenlijk de historie van de vereniging muzikaal beschrijven en laten beleven. Belangrijke historische gebeurtenissen, karakteristieke Balgoyse elementen en de ziel van de vereniging zijn herkenbaar in deze compositie.

Tijdens deze middag is er een kleine expositie ingericht met foto's en films uit vervlogen tijden van vereniging en Balgoy.

Iedereen is van harte welkom en de entree is gratis!

Wanneer: zaterdag 18 mei en zondag 19 mei

Waar: Dorpshuis 't Ballegoyke, Boomsestraat 2B, 6613 AH Balgoy

Noot voor de redactie: Voor vragen over dit persbericht en voor contact over een interview, kunt u contact opnemen met Jeroen Gerrits, secretaris tel: 06 – 5200868 of Piet van Erp, voorzitter tel 06 – 14300949

100 jaar harmonie in Balgoy: balans vinden tussen kunst en vriendschap

Harmonie Kunst en Vriendschap is een muziekvereniging met een harmonie en drumband van in totaal ongeveer 70 leden in een dorp met ca. 700 inwoners. De harmonie en de drumband treden zowel afzonderlijk als gezamenlijk op. Bij de leden treft u zowel dames als heren en jongens en meisjes aan die allemaal ongeveer op B-niveau zijn gekwalificeerd. De repetities, die normaal gesproken een keer per week gehouden worden, vinden plaats in een eigen repetitielokaal in het dorps huis in Balgoy. De repetities staan onder leiding van officieel opgeleide en gekwalificeerde mensen. Middels projecten werd de afgelopen jaren een eigen jeugdopleiding opgezet en op die manier geïnvesteerd in de toekomst van de vereniging.

Harmonieën en fanfares zijn er in vrijwel elk dorp; vaak behoren ze tot de oudste verenigingen. Harmonie Kunst en Vriendschap uit Balgoy bestaat dit jaar honderd jaar (1) en dat is een leeftijd om trots op te zijn. Niet omdat het landelijk gezien uitzonderlijk is, maar omdat de vereniging getuigt van het leven dat Balgoy in zich heeft. Samen met de andere inwoners van onze kleine onafhankelijke leefgemeenschap wil de vereniging zo goed mogelijk bijdragen aan het gemeenschapsleven door het in stand houden en bevorderen van een gezamenlijke beoefening van instrumentale muziek. In de praktijk betekent dit proberen om een goed evenwicht te vinden tussen speelplezier voor de leden, zoveel mogelijk opluistering van culturele evenementen in dorp en gemeente en het waarborgen van het muzikale niveau door middel van de organisatie van themaconcerten, uitwisselingen en concerten in SSWM-verband, zoals het Sprookjesfestijn in Wijchen.

De winter van 1918-1919, 100 jaar geleden, was anders dan die van dit jaar. Het vroom dat het kraakte en in het Broek werd volop geschaatst. Tijdens het schaatsen werd er ook gesproken over het Balgoyse wel en wee, bijvoorbeeld dat er weer “leven in de brouwerij” moest komen. Weer een muziekgezelschap in het dorp bijvoorbeeld (2). Rond 1900 kwam er een eind aan de Balgoyse fanfare “Strijd en Overwinning”. Hoewel de fanfare niet lang had bestaan werd er nog steeds over gesproken en werd de muziek gemist in het dorp.

[illegible]

Na wat heen en weer gepraat werd in het voorjaar van 1919 besloten tot oprichting van een harmoniegezelschap. Er werd een dirigent gezocht, een bestuur gevormd en een reglement opgesteld. Het reglement werd getekend door een twintigtal Balgooyse minse, echte Balgooyse minse, die kunnen worden beschouwd als de oprichters van de muziekvereniging.

Ongeveer een jaar na de oprichting wordt door de leden een naam voor de vereniging gekozen, “Kunst en Vriendschap”. Daarmee werden de zaken ook meteen serieuzer; de vriendschap en Balgooyse gemoedelijkheid was er al, maar ook “de kunst”, de prestatie moest er komen. De leden kozen ervoor om deel te

Figuur 1 Een reglement voor de nieuwe harmonie

nemen aan een festival in Grave. Het optreden werd een groot succes. Ook het opluisteren van allerlei culturele activiteiten in en rond Balgoij werd erg gewaardeerd. Hoewel alles goed leek te gaan, bleek er op de ledenvergadering in 1924 toch ook onrust te zijn. De repetities werden zeer slecht bezocht en de directeur, die de repetities gratis gaf, was niet meer gemotiveerd. Er werd serieus over gedacht om de vereniging op te heffen. Om de stemming erin te houden werd besloten om op z'n Balgoys een feest te organiseren. Daarna kreeg Balgoij te maken met moeilijke tijden, met als climax de watersnoodramp in 1926. Wat je vaker ziet na een periode van problemen, putten mensen daar extra moed uit en ook Kunst en Vriendschap begon weer met frisse moed om de Balgoijse gemeenschap op te vrolijken.

Figuur 2 Onderste rij vlnr.: Frans de Valk, Jan Verhoeven, Wim Hulsman, Wim de Bruijn, Ermert de Valk, Martinus van Haren, Gerard Spierings, Bertus Arts, Piet Hulsman. 2e rij zittend vlnr.: Piet Nikkels, Toon van Beuningen, Jan Hulsman, Koos Arts, Frans Hulsman, Theodoor Verhoeven, Piet Berben, Bertus Schamp. 3e rij vlnr.: Jan Willems, Johan de Bruijn, The Verhoeven, Jan Thonen, Koos van Haren, Wim Wiebe, Idje de Valk, Thijs Thomassen, Sibbert van Haren. Boven vlnr.: Wim Verhoeven, Marte van Haren, Jan Driessen, Wim Schamp, Jan Berben, Piet van Haren.

Toen de vereniging na jaren van vooral repeteren in 1927 toetrad tot de KNF (Koninklijke Nederlandse Federatie van Harmonie- en Fanfaregezelschappen) besloten ze ook om deel te gaan nemen aan een federatief concours. Dit werd de daaropvolgende decennia de uitdaging voor de vereniging om naast de vriendschap ook aandacht te geven aan de kunst. Die balans tussen kunst en vriendschap bleek essentieel te zijn, de naam van de vereniging waardig en het visitekaartje.

Figuur 3 Dirigent Peter Wintjes en voorzitter Piet van Erp zenuwachtig in afwachting van de uitslag van het concours in Venlo (2005).

Onder leiding van Theodoor Verhoeven haalde Kunst en Vriendschap in 1927 in Arnhem met 35 leden de tweede prijs in de 3e afdeling (wel met het hoogste aantal punten van het hele concours). Iedereen was enthousiast en vele concoursen volgden (harmonie 24 keer en drumband 8 keer). De harmonie ging in 2005 voor het laatst en de drumband in 2006. Deze beide concoursen mocht ik meemaken als voorzitter en met die ervaring durf ik te zeggen dat een concours een zenuwslopend project is, dat heel veel energie en tijd vraagt van de leden. Omdat we een amateurvereniging zijn is dit niet altijd gemakkelijk en levert het in de aanloop op momenten best wat stress op (3). Toch bleek het elke keer weer de moeite waard. De ontlading en het feest na afloop zijn grandioos en het resultaat is ook altijd dat de kwaliteit van de leden afzonderlijk en de vereniging als een geheel verbetert. “Kunst” en “Vriendschap” dus.

Toch zijn niet alle leden onverdeeld voorstander van de federatieve concoursen. Die twijfel is er volgens mij altijd geweest. Als voorbeeld een interview met jubilarissen van de vereniging in de Gelderlander halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw (zie Figuur 5) (4). “We geven liever koffieconcerten dan dat we op concours gaan” zegt een van de jubilarissen, maar voegt er wel aan toe “maar concoursen zijn nu eenmaal nodig”.

Harmonie Kunst en Vriendschap op concours

Achter ieder Balgoys raam klinkt deze weken muziek

Nog meer dan anders klinkt er deze dagen achter vrijwel ieder Balgoys raam muziek. De 60 leden van harmonie Kunst en Vriendschap bereiden zich voor op het federatief muziekconcours dat op 20 mei in Gorinchem wordt gehouden. Voor de Balgoys harmonie het eerste in vijf jaar. De vorige keer in Loon op Zand werd een 1e prijs gehaald. Daar gaat Kunst en Vriendschap dit jaar weer voor. Als het kan met 85 punten of meer,

waat dan proberen de Balgoys muzikanten naar de afdeling Uitmantendheid. "Maar we zijn tevreden met een 1e prijs en behoud van Eerste Afdeling", zegt secretaris Herman de Valk die al 40 jaar aan de harmonie verbonden is en nog mee heeft gemaakt dat Kunst en Vriendschap op het allerhoogste niveau speelde, in de Vriendschapsafdeling. "Dat is nog twee afdelingen hoger dan Uitmantendheid", aldus de bestuurder die binnenkort af-

scheid zal nemen, maar die met plezier en kennis van zaken een groeprepetitie van 'het hout' bijwoont en van commentaar voorziet. Zoals een oud voorstaller langs de lijn de verrichtingen van zijn opvolgers.

Het hout (isolatie) de nazen omdat die op niet alleen en de fluiten omdat die van aanvang van hout waren) wordt geleid door de 31-jarige Francy Nuyes. Is de concours-koorts in haar groep al opgestoken?

Francy: "Dat hoorde je wel, hè. Natuurlijk is het vooral een heel gezellige groep. Nu gaat men ook op elkaar reageren. En ik moet iets meer oplettend hoe ik iets overbreng. Iedereen probeert het goed te doen". (Op dat moment komt er een meisje langs met een verzoek: "Francy wil je mij niet meer alleen laten spelen, dan ben ik veel te nerveus"). Je merkt natuurlijk dat er ten aan zit te komen. Maar de jongeren hebben zo'n concours nog nooit meegemaakt, die weten niet wat het inhoudt, die kunnen zich ook nauwelijks een voorstelling van zaken maken".

Volwassen zijn

Zijn de leden van de hout-groep bereid om de federatieve eisen van het slagwerk en het zware koper? Is er concours-koorts in de groepen?

Francy: "Bereidheid? Nee, dat niet. Gemiddeld genomen zijn de leden van zijn groep wel iets jonger. Voor het zware koper moet je volwassen zijn. Inspanning hebben in concurrentie. We hebben ook nog geen repetities onder leiding van Peter Wijnjes met de hele harmonie gehad".

Je bent klarinet-decote. Wat trekt je in dat instrument?

Jongeren hebben nog nooit een concours meegemaakt, maar voelen soms de zenuwen al wel

Francy: "Je mag vaak de melodielijn spelen. En het instrument heeft het grootste bereik van alle instrumenten, van heel laag tot heel hoog. Bovendien kun je er je techniek goed op kwijt, looppjes, vingervagheid".

Afgelopen zondag werden de groepen slagwerkers (onder leiding van Henry Janssen), het koper (ook Peter Wijnjes) en het hout (Francy Nuyes) nog verder uitgedaagd. Op diverse plaatsen in het dorp werd

onder leiding van volkdocenten bijna per instrumentengroep verder geoefend op de twee stukken die er 20 mei 'in' moeten zitten. Wie die dag langs dorpshuis 't Ballegoys of naar Teun van Haren fietste, hoorde de Balgoysaren in vriendschapsbreng met hun koper. En wie 20 mei mee wil naar Gorinchem in de bus kan Herman de Valk bellen (024-6412871). Er zijn nog enkele plaatsen vrij.

Geconcentreerd blazen tijdens de zondagse repetitie: Balgoys is op weg naar Gorinchem

Figuur 4 Op weg naar het concours in 2000.

De discussie over het wel of niet op concours gaan heeft een paar jaar geleden ertoe geleid dat besloten werd om in plaats daarvan te kiezen voor themaconcerten en projecten. Daarmee is de cultuur in de vereniging natuurlijk niet anders geworden en voor themaconcerten moeten vanzelfsprekend ook extra inspanningen worden geleverd en zijn extra repetities en thuis oefenen een noodzaak. Maar nog steeds geldt dat het concert altijd de moeite waard blijkt te zijn en dat we zulke concerten en de voorbereiding nodig hebben om samen muziek te blijven maken op een Balgoyswaardig niveau.

Vier jubilarissen bij Kunst en Vriendschap

Door onze verslaggever

WIJCHEN - In het dorps-huis van Balgoij vindt zaterdag 12 april een bijzonder concert plaats. Tijdens het concert van de 77-jarige harmonie Kunst en Vriendschap zullen vier leden in het aanrijtje gezet worden omdat ze 25 jaar lid zijn.

De jubilarissen zijn Jan van Beurzingen en de broers Eim, Herman en Jan de Valk.

'Familie' is het tussenvoortwoord bij Kunst en Vriendschap. Hele gezinnen zijn of waren lid van de harmonie. „Dat heb je gauw in een kleine gemeenschap“, zegt Herman de Valk, die ook al 20 jaar secretaris is. „En bijna iedereen woont in het dorp. Omdat er in Balgoij zo weinig gebouwd wordt, zijn veel leden verbuist. Maar ze blijven vrijwel allemaal lid“.

Drang

Herman zelf woont in Wijchen (maar leeft in Balgoij), zijn broer Jan heeft in Nijmegen gewoond, maar is weer teruggegaan. En ook Jan van Beurzingen, de leider van hofkapel De Kuisende Kastruigen, is na een periode in Grave naar zijn geboortestad teruggegaan.

Bestuurlid Eim de Valk: „Er zat een bepaald soort drang achter. Niet dat we moesten, maar ze zouden het toch wel erg gevonden hebben als we geen lid waren geworden. We zijn erg gestimuleerd. En ik merk het bij mijzelf. Ik begin ook al aardig in te praten op mijn kinderen“.

De voorzitter van Kunst en Vriendschap, indertijd was meester Verhoeven, bracht van de toenmalige dirigent, die peilde hoe de belangstelling van de leerlingen voor de harmonie was. De vier jubilarissen traden samen met nog zes anderen toe. Deze zes zijn overigens geen lid meer of anderszins betrokken bij de harmonie.

Doorzetters

Het viertal vindt het een goede zaak dat de muziek-school er is, waar muzikanten opgeleid worden. „In het bestuur is gezegd: we nemen alleen nieuwe leden en Eim-

De jubilarissen Herman de Valk, Jan de Valk, Jan van Beurzingen (staand) en Eim de Valk.

„Liever een concert dan op concours“

van aan“, aldus Herman de Valk.

„Het voordeel hiervan is niet alleen dat je muzikanten hebt, die vlot muziek kunnen lezen, maar ook dat de doorzetters zijn, de jongens en meisjes die iedere week op het fietsje naar Wijchen zijn gegaan voor de muzieklessen en nu nog steeds zijn hebben in muziekles“.

Dit is ook de reden waarom Kunst en Vriendschap betrekkelijk weinig verlies leest. „Ik mag wel zeggen dat dat het sterke punt is van Balgoij“, aldus Jan de Valk, secretaris van het actieve en hoorn-harmonieklans.

De vier jubilarissen hebben

dieptepunten en hoogtepunten meegemaakt. Ze herinneren zich, dat de harmonie uitkwam in de vaandelstichting, de hoogste klasse. „Zeker, we hebben meegemaakt dat we bovenaan stonden, maar ook dat we weer helemaal van onder af aan moesten beginnen“, aldus Herman de Valk.

„We geven liever koffiecconcerten dan dat we op concours gaan“, zegt Jan de Valk, „maar concoursen zijn nu eenmaal nodig“. In 1984 boekte K & V weer een goed succes. In Beurzingen werd een eerste prijs behaald in de derde afdeling, zodat de harmonie naar de tweede afdeling promoveerde.

Een verdienste onder meer van de 'oude garde', die de muziekvereniging trouw is gebleven en de nodige ervaring meebracht, maar ook van dirigent Peter Wintjes, een geboren Balgoijenaar, die ook weer terug is van weggevoert.

„Hij zorgt ervoor dat het leuk blijft. We hebben een erg afwisselend repertoire, veel nieuwe stukken. De repetities zijn goed en gezellig, en na afloop nemen we d'r eenje“, aldus het jubilerende kwartet.

Gelijk

Behalve koffiecconcerten worden ook buitenconcerten, zoals serenades en ander buitendekens, gebracht. Als het moet (vertuilen het dorp. Jan van Beurzingen: „Ik moet zeggen: lopen is niet onze sterkste troef. Dat moet allemaal mogelijk, hè“.

Zoals gezegd is zaterdagavond het speciale concert voor de jubilarissen. Secretaris de Valk heeft eigenlijk maar één wens: „Ik hoop dat de zaal vol zit, want dat lukt tegenwoordig maar met moeite. Succes is tijdelijk, slechte tijden zijn dat gelukkig ook“.

Figuur 5 een interview met jubilarissen van de vereniging in de Gelderlander halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw.

Als voorbeeld van zo'n themaconcert een optreden van twee jaar geleden toen de harmonie en drumband het podium van theater 't Mozaïek in Wijchen betraden voor Brel & Brass, een uniek themaproject (4). Brel & Brass is een landelijk project van zangeres Micheline Van Hautem en bastrombonist Jos Jansen rond de muziek van Jacques Brel. Tijdens het optreden in theater 't Mozaïek in Wijchen werd Micheline bijgestaan door harmonie en drumband. Voor de pauze speelde Kunst en Vriendschap een instrumentaal programma inclusief een Brel-prelude. Na de pauze was het de beurt

aan Micheline Van Hautem om samen met het Balgoyse orkest de mooiste (maar zeker niet enkel de bekendste) chansons van Jacques Brel ten gehore te brengen.

Bronnen:

- (1) Boeren, burgers en buitenlui - Verhalen over Balgoy en de Balgoyse minse, Piet van Erp (2017) Drukkerij de Kleijn Wijchen, blz 97-101 (<https://balgoyseminse.blog/2017/02/05/bijna-100-jaar-harmonie-in-balgoy-balans-vinden-tussen-kunst-en-vriendschap/>)
- (2) 60 jaar harmonie Kunst en Vriendschap (1979) Wim Verhoeven
- (3) "Harmonie Kunst en Vriendschap op concours. Achter ieder Balgoys raam klinkt deze weken muziek." in de Wegwijs (2000)
- (4) "Vier jubilarissen bij Kunst en Vriendschap" in de Gelderlander (1996)
- (5) "BREL & BRASS" m.m.v. Micheline van Hautem en Kunst & Vriendschap Balgoy in theater 't Mozaiek in Wijchen